

Annales

Instituti

Archaeologici

XII - 2016

Godišnjak

*Instituta za
arheologiju*

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/Editor's office address

Institut za arheologiju/Institute of Archaeology
HR-10000 Zagreb, Ulica Ljudevita Gaja 32
Telefon/phone 385 (0) 1 6150250
fax 385 (0) 1 6055806
e-mail: iarh@iarh.hr
<http://www.iarh.hr>

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief

Marko Dizdar

Izvršne urednice/Desk editors

Asja Tonc
Marina Ugarković

Tehničke urednice/Technical editors

Asja Tonc
Marina Ugarković

Uredništvo/Editorial board

Katarina Botić, Siniša Krznar, Ivana Ožanić Roguljić, Ana Konestra, Andreja Kudelić, Asja Tonc,
Marina Ugarković

Izdavački savjet/Editorial committee

Vlasta Begović, Marko Dizdar, Dunja Glogović, Snježana Karavanić, Goranka Lipovac Vrkljan, Branka Migotti, Kornelija Michreiter, Ante Rendić Miočević, Tajana Sekelj Ivančan, Tihomila Težak Gregl, Željko Tomičić, Ante Uglešić

Prijevod na engleski/English translation

Una Krizmanić Ožegović

Lektura/Language editor

Boris Beck (hrvatski jezik/Croatian)
Una Krizmanić Ožegović (engleski jezik/English)

Dizajn/Design

REBER DESIGN

Korektura/Proofreaders

Asja Tonc
Marina Ugarković

Računalni slog/Layout

Hrvoje Jambrek

©Institute of archaeology, Zagreb 2016.

SADRŽAJ

Arheološka istraživanja

- 10** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Gorana Kušić

Sotin – Srednje polje i Zmajevac, istraživanja višeslojnih nalazišta u Podunavlju 2015. godine

- 14** **Tomislav Hršak**
Tino Leleković
Marko Dizdar

Rezultati istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2015. godine

- 19** **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar
Marina Sečkar

Zaštitna istraživanja nalazišta AN 3B Beli Manastir – Sedmitar na trasi autoceste A5 Beli Manastir – Svilaj

- 24** **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar
Marina Sečkar

Jagodnjak – Napuštene njive. Zaštitno istraživanje prapovijesnog i antičkog nalazišta na trasi autoceste Osijek – Beli Manastir

- 29** **Hrvoje Kalafatić**
Mateja Hulina

Zaštitno arheološko istraživanje lokaliteta AN7B Čeminac – Vakanjac na dionici autoceste A5 Beli Manastir – Osijek 2014. i 2015. godine

- 36** **Marko Dizdar**
Asja Tonc

Zaštitna istraživanja lokaliteta AN 2 Donji Miholjac – Vrancari

- 40** **Katarina Botić**

Zaštitna arheološka istraživanja nalazišta AN 3 Donji Miholjac – Mlaka/trafostanica na južnoj obilaznici grada Donjeg Miholjca 2015. godine

- 46** **Tatjana Tkalčec**

Prapovijesna, rimska i srednjovjekovna naselja na lokalitetu Donji Miholjac – Đanovci – zaštitna arheološka istraživanja u 2015. godini

- 59** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Asja Tonc

Donji Miholjac – Panjik – zaštitno istraživanje naselja sopotske i badenske kulture u Podravini

CONTENTS

Archaeological Excavations

- 10** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Gorana Kušić

Sotin – Srednje polje and Zmajevac, research of multilayered sites in the Danube region in 2015

- 14** **Tomislav Hršak**
Tino Leleković
Marko Dizdar

Research results from Batina – Sredno site in 2015

- 19** **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar
Marina Sečkar

Rescue excavation on the AN 3B Beli Manastir – Sedmitar site on the A5 Beli Manastir – Svilaj motorway route

- 24** **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar
Marina Sečkar

Jagodnjak – Napuštene njive (Abandoned fields). Rescue archaeology of the Prehistoric and Antique site on the Osijek – Beli Manastir motorway route

- 29** **Hrvoje Kalafatić**
Mateja Hulina

Rescue archaeological excavation at the AN7B Čeminac-Vakanjac site along the A5 Beli Manastir – Osijek motorway in 2014 and 2015

- 36** **Marko Dizdar**
Asja Tonc

Rescue excavations of the AN 2 Donji Miholjac – Vrancari site

- 40** **Katarina Botić**

Rescue excavations of the site AN 3 Donji Miholjac – Mlaka/trafostanica on Donji Miholjac southern beltway route in 2015

- 46** **Tatjana Tkalčec**

Prehistoric, Roman, Late Antique and medieval settlements at the Donji Miholjac – Đanovci site – rescue archaeological excavations in 2015

- 59** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Asja Tonc

Donji Miholjac – Panjik – rescue research of a Sopot and Baden culture settlement in Podravina

- 63 Zorko Marković
Katarina Botić**
Podgorač, Ražište – rezultati arheoloških istraživanja 2015. godine
Podgorač, Ražište – results of the archaeological excavations in 2015
- 71 Kornelija Minichreiter**
Slavonski Brod – Galovo, arheološka istraživanja 2015. godine
Slavonski Brod, Galovo, archaeological research in 2015
- 77 Saša Kovačević**
Istraživanja infrastrukture prapovijesnih naselja lokaliteta Nova Bukovica – Sjenjak, sezona 2015.
Research into the infrastructure of Prehistoric settlements at the Nova Bukovica – Sjenjak site, season 2015
- 82 Marko Dizdar**
Rezultati istraživanja groblja latenske kulture Zvonimirovo – Veliko polje u 2015. godini
Research results of the La Tène culture cemetery at Zvonimirovo – Veliko polje in 2015
- 86 Jadranka Boljunčić**
Rezultati istraživanja arheoloških ljudskih ostataka sa srednjovjekovnoga groblja Zvonimirovo (sjeverna Hrvatska), u kontekstu koštanoga i CT dokaza o rijetkoj infratentorijalnoj – mastoidnoj trepanaciji
Research results on archaeological human remains from medieval cemetery Zvonimirovo (northern Croatia), in the context of bone and CT evidence of a rare infratentorial – mastoid trepanation
- 93 Daria Ložnjak Dizdar
Marija Mihaljević
Mario Gavranović**
Dolina – Babine grede – istraživanje kasnobrončanodobnoga naselja u Posavini 2015. godine
Babine grede in Dolina – research of a Late Bronze Age settlement in Posavina in 2015
- 99 Tatjana Tkalčec**
Kasnosrednjovjekovni arheološki kompleks Grubišno Polje – Šuma Obrovi – probna arheološka istraživanja u 2015.
Late medieval complex at Grubišno Polje – Šuma Obrovi – initial archaeological excavations in 2015
- 113 Siniša Krznar**
Torčec – Cirkvišće, arheološka istraživanja srednjovjekovnog i ranonovovjekovnog groblja 2015. godine
Torčec – Cirkvišće, archaeological research of the medieval and early modern cemetery in 2015
- 117 Snježana Karavanić
Andreja Kudelić**
Kalnik – Igrišće – rezultati arheoloških iskopavanja u 2015. godini
Kalnik – Igrišće – results of archaeological excavations in 2015
- 122 Andreja Kudelić
Branko Mušič**
Kurilovec – Belinščica – rezultati geofizičkih istraživanja
Kurilovec – Belinščica – results of geophysical research
- 127 Tatjana Tkalčec**
Burg Vrbovec u Klenovcu Humskom – arheološko konzervatorski radovi na kuli u 2015.
Vrbovec Castle in Klenovec Humski, archaeological and conservation works on the keep in 2015

<p>136 Asja Tonc
Mateja Hulina</p> <p>Preliminarni rezultati zaštitnih istraživanja na prostoru prezentacijskog platoa kod špilje Vrlovke</p>	<p>136 Asja Tonc
Mateja Hulina</p> <p><i>Preliminary results of rescue excavations in the area of presentation plateau near Vrlovka cave</i></p>
<p>139 Bartul Šiljeg
Ana Konestra
Gaetano Benčić</p> <p>Stancija Blek (Tar), kampanja 2015. g.: nastavak arheološko-konzervatorskih istraživanja i prezentacija rezultata široj javnosti</p>	<p>139 Bartul Šiljeg
Ana Konestra
Gaetano Benčić</p> <p><i>Stancija Blek (Tar), 2015: continuation of archaeological research and conservation activities, and presentation of results to the public</i></p>
<p>144 Goranka Lipovac Vrklijan
Ivan Valent
Ana Konestra
Ivana Ožanić Roguljić</p> <p>Antički proizvodni keramičarski kompleks u Crikvenici – zaključna istraživanja 2015. godine</p>	<p>144 Goranka Lipovac Vrklijan
Ivan Valent
Ana Konestra
Ivana Ožanić Roguljić</p> <p><i>Roman pottery production complex in Crikvenica – conclusive research in 2015</i></p>
<p>152 Ivan Radman-Livaja
Asja Tonc</p> <p>Rezultati probnih iskopavanja na Gradini Sv. Trojice 2015. godine</p>	<p>152 Ivan Radman-Livaja
Asja Tonc</p> <p><i>Results of trial excavations on Sveta Trojica Hillfort in 2015</i></p>
<p>155 Kristina Turkalj
Nera Šegvić
Emmanuel Botte
Audrey Bertrand</p> <p>Brač Novo Selo Bunje 2015.</p>	<p>155 Kristina Turkalj
Nera Šegvić
Emmanuel Botte
Audrey Bertrand</p> <p><i>Brač Novo Selo Bunje in 2015</i></p>
<p>160 Marina Ugarković
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić</p> <p>Rimska vila u uvali Soline na otoku Sveti Klement (Pakleni otoci, Hvar) – arheološka istraživanja 2015. godine</p>	<p>160 Marina Ugarković
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić</p> <p><i>Roman villa in Soline Bay on the Island of St. Clement (Pakleni Islands, Hvar) – archaeological investigation in 2015</i></p>

Terenski pregledi

167 **Marko Dizdar**
Hrvoje Vulić

Terenski pregled i probna iskopavanja na izgradnji istočne obilaznice Vinkovaca

170 **Hrvoje Kalafatić**
Bartul Šiljeg

Terenski pregled na prostoru općina Belišće, Marijanci i Donji Miholjac u 2015. godini

173 **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar

Terenski pregled i arheološki nadzor na izgradnji obilaznice Donjega Miholjca

176 **Zorko Marković**
Jasna Jurković

Rezultati terenskog pregleda područja Grada Našice (naselja Granice, Polubaše i Rozmajerovac) 2015. godine

185 **Zorko Marković**
Katarina Botić
Jasna Jurković

Rezultati terenskog pregleda općina Našice i Koška 2015. godine

192 **Andreja Kudelić**
Filomena Sirovica

Prikaz rezultata druge faze sustavnog terenskog pregleda gornje Podravine

196 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Asja Tonc
Vedrana Glavaš
Ana Konestra
Željka Molak Župan

Rezultati terenskih pregleda na području podvelebitskog Primorja i neposrednog zaleđa

201 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Ana Konestra
Irena Radić Rossi

Rezultati aktivnosti projekta „Arheološka topografija otoka Raba“ u 2015. g.: terenski pregledi, obrada arheološke građe, popularizacija znanosti

Field Surveys

167 **Marko Dizdar**
Hrvoje Vulić

Field survey and trial excavations during the construction of the Vinkovci beltway

170 **Hrvoje Kalafatić**
Bartul Šiljeg

Field survey on the territory of Belišće, Marijanci and Donji Miholjac municipalities in 2015

173 **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar

Field survey and archaeological supervision during the construction of the Donji Miholjac beltway

176 **Zorko Marković**
Jasna Jurković

Results of field survey in the City of Našice area (settlements Granice, Polubaše and Rozmajerovac) in 2015

185 **Zorko Marković**
Katarina Botić
Jasna Jurković

Results of a field survey of Našice and Koška municipalities in 2015

192 **Andreja Kudelić**
Filomena Sirovica

Results of the second phase of a systematic field survey in Upper Podravina

196 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Asja Tonc
Vedrana Glavaš
Ana Konestra
Željka Molak Župan

Results of field survey in sub-Velebit Coast and hinterland

201 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Ana Konestra
Irena Radić Rossi

Results of the „Archaeological topography of the Island of Rab“ project in 2015: field surveys, processing of archaeological finds, popularization of science

Eksperimentalna arheologija

207 Andreja Kudelić

Eksperiment u arheologiji – priprema i sastav lončarske smjese

Experimental Archaeology

207 Andreja Kudelić

Experiment in archaeology – preparation and composition of clay paste

Zračna arheologija

213 Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić

Zračno rekognosciranje, Osječko-baranjska županija 2015. godine

Aerial archaeology

213 Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić

Aerial reconnaissance, Osječko-baranjska County in 2015

Ostala znanstvena djelatnost Instituta za arheologiju

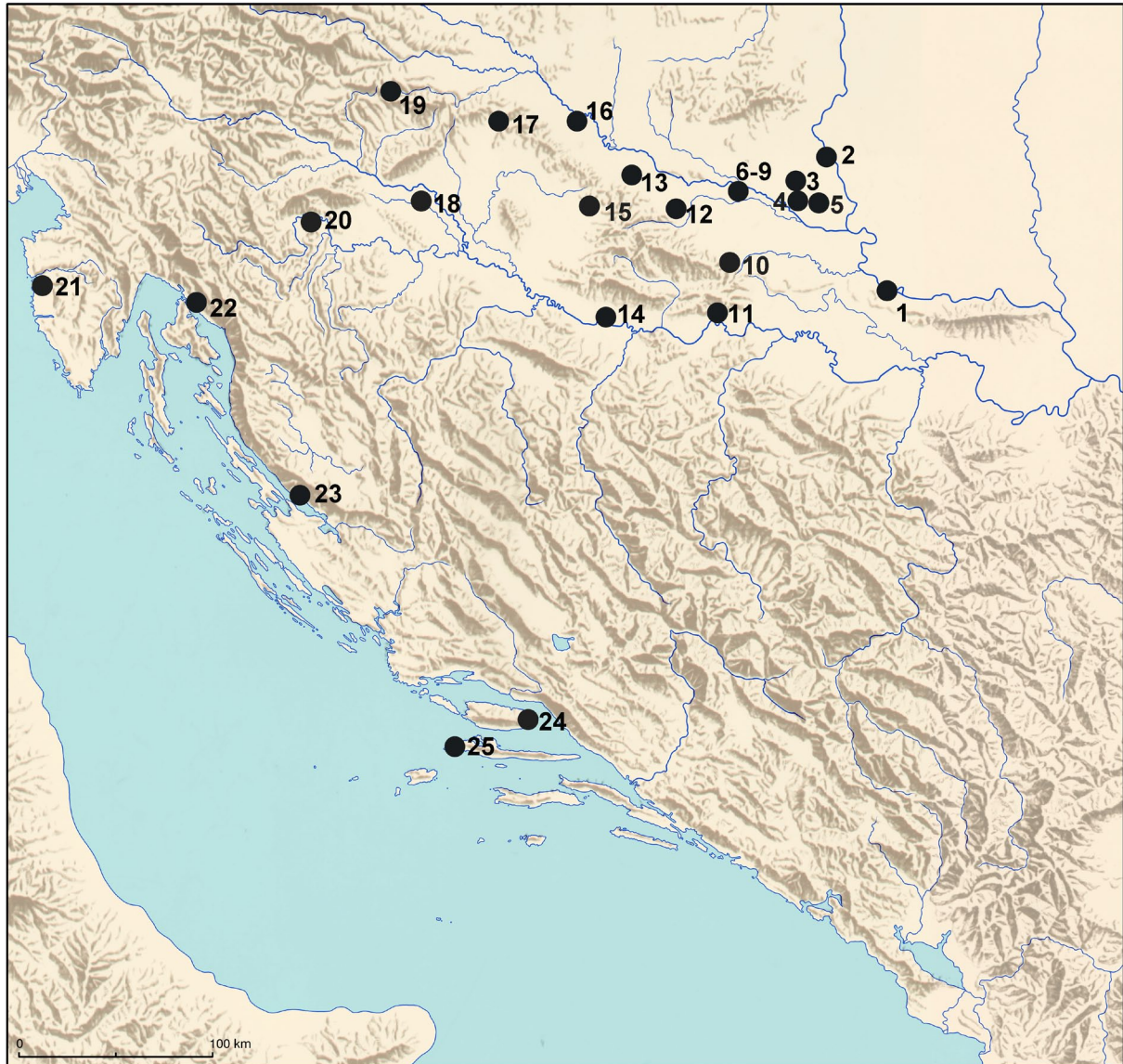
223-234

Additional scientific activity of the Institute

223-234

Arheološka istraživanja

Archaeological Excavations

1. Sotin, Srednje polje i Zmajevac	14. Dolina – Babine grede
2. Batina – Sredno	15. Grubišno Polje – Šuma Obrovi
3. AN 3B Beli Manastir – Sedmitar	16. Torčec – Cirkvišće
4. AN 7A Jagodnjak – Napuštene njive	17. Kalnik – Igrišće
5. AN 7B Čeminac – Vakanjac	18. Kurilovec – Belinščica
6. AN 2 Donji Miholjac – Vrancari	19. Klenovec Humski – Plemićki grad Vrbovec
7. AN 3 Donji Miholjac – Mlaka/trafostanica	20. Vrlovka
8. AN 6 Donji Miholjac – Đanovci	21. Tar – Stancija Blek
9. AN 7 Donji Miholjac – Panjik	22. Crikvenica – Igralište
10. Podgorač – Ražište	23. Gradina Sv. Trojica
11. Slavonski Brod – Galovo	24. Brač – Novo Selo Bunje
12. Nova Bukovica – Sjenjak	25. Sveti Klement – Soline
13. Zvonimirovo – Veliko polje	

Rezultati istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2015. godine

Research results for the Batina – Sredno site in 2015

Tomislav Hršak
Tino Leleković
Marko Dizdar

Primljeno/Received: 22. 03. 2016.
Prihvaćeno/Accepted: 25. 05. 2016.

U okviru projekta „Arheološka baština Baranje“ proveden je nastavak istraživanja nalazišta Batina-Sredno tijekom kojega je istražen tumul 2 te površina oko njega. U središtu tumula pronađen je grob koji je sadržavao brojne keramičke, metalne i staklene predmete koji ukazuju na pokop istaknute ženske osobe s kraja 8. st. pr. Kr. Uz rub tumula nalazila se oграда od koje je preostao niz rupa od stupova. Na prostoru oko tumula pronađeni su paljevinski prapovijesni i rimski grobovi. Rezultati dosad provedenih istraživanja potvrdili su kako je Batina iznimno arheološko nalazište koje pruža vrijedne podatke o kraju kasnog brončanog i početku starijeg željeznog doba kao i spoznaje o životu tijekom antike na limesu.

Ključne riječi: Batina, Baranja, daljska grupa, starije željezno doba, grobna arhitektura, antika, nekropola, limes
Keywords: Batina, Baranja, Dalj group, Early Iron Age, grave architecture, Antiquity, necropolis, limes

Probna iskopavanja prapovijesnog i antičkog nalazišta Batina–Sredno (općina Draž) nastavljena su u jesen 2014. godine u sklopu projekta Arheološka baština Baranje.¹ Nalazište Sredno, te sjevernije položen Gradac, smješteni su na krajnjem sjeveroistočnom dijelu Banskoga brda koje završava strmim lesnim padinama ispresjecanim dubokim usjecima ili surducima. U istraživanjima provedenim 2010. do 2014. godine otkriveni su ravni paljevinski grobovi daljske grupe koja je obilježila mladu fazu kasnog brončanog doba i početne faze starijeg željeznog doba. Uz rub surduka, koji je dijelio naselje od groblja, istražen je tumul 1 u kojem je pronađen bogato opremljen grob, dimenzija 4,5 x 4,5 metara i dubine 2 m, koji je ukopan kroz nasipe tumula. U istraživanjima 2014. godine detaljno je utvrđen slijed nasipavanja tumula, dok je zapadno od grobne komore pronađen prostor izrazito spaljene crveno-tamnosmeđe zemlje na kojem se nalazila veća nakupina pepela s puno spaljenih kostiju te se pretpostavlja kako se radi o mjestu spališta pokojnika iz kneževske grobne komore. Isto tako, pronađeni su rimski paljevinski grobovi koji pripadaju južnoj nekropoli koja se nalazila uz cestu koja je vodila prema utvrdi *Ad Militare*. Otkriće karakterističnih jaraka V-presjeka tipa *fossa* povezuje se s postojanjem privremenih rimskih vojnih logora, dok za neke duboke i široke jarke namjena zasad nije u potpunosti jasna (Bojčić et al. 2009; 2010; 2011; Hršak et al. 2013; 2014; 2015).

¹ Probna iskopavanja proveo je Muzej Slavonije Osijek pod vodstvom T. Hršaka od 30. rujna do 26. listopada 2015. godine. U istraživanjima su, osim voditelja, sudjelovali Domagoj Dujmić iz Muzeja Slavonije, Tino Leleković iz Odsjeka za arheologiju HAZU i Marko Dizdar iz Instituta za arheologiju. Financijska sredstva osiguralo je Ministarstvo kulture RH, a istraživanja se provode u sklopu trogodišnjeg projekta „Arheološka baština Baranje“ koji je od 2008. godine vodio Arheološki muzej Osijek, od 2012. godine pripojen Muzeju Slavonije.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U istraživanjima 2015. godine otvorena je sonda 18 koja se nalazila na sjevernom dijelu položaja Sredno, blizu naselja na Gradcu, odnosno zapadno od sonde 10 gdje je u terenskom pregledu iz 2008. godine pretpostavljeno postojanje zemljanog humka ili tumula, što je i potvrđeno u iskopavanjima 2012. i 2014. godine. Tijekom istraživanja zapadnoga ruba sonde 10, provedenog 2014. godine, otkriven je dio ograde koja je ukazivala na postojanje još jednoga tumula koji se u pejzažu jedva nazirao. Otvorena površina iznosila je 300 m². Nakon strojnoga iskopa sloja humusa, utvrđen je novi niz stupova koji su činili konstrukciju ograde tumula te su praćeni prema jugu i zapadu, dok je prema sjeveru nasip tumula oštećen uređivanjem ceste koja prolazi kroz surduk kao i recentnim građevinskim radovima. Središte tumula s grobnom komorom nalazi se oko 5 metara od ruba, odnosno ograde tumula. U nasipima tumula utvrđeno je i nekoliko recentnih ukopa koji pripadaju razdoblju Drugoga svjetskog rata. Istražen je i prostor južno od tumula gdje se pretpostavljalo postojanje rimskih paljevinskih grobova koji su pronađeni u istraživanjima 2014. godine.

Tumul T2

Tumul T2 nalazi se zapadno od tumula T1 istraživanoga 2012. i 2014. godine. U istraživanjima je definiran vanjski rub tumula prema istoku, jugu i djelomice zapadu, dok se sjeverna strana tumula, okrenuta prema surduku, vjerojatno zbog erozije te recentnih građevinskih djelovanja nije sačuvala. Uz sam rub nasipa tumula pronađen je niz od 52 rupe za stupove koji su bili dio konstrukcije ograde tumula što se nalazi neposredno uz konstrukciju ograde tumula T1 (sl. 1, sl. 5). Ograda tumula (SJ 407) vidljiva je u cijelosti, svijetložute je boje te je u nju ukopan niz stupova (SJ 408/409). Stupovi su svijetlo smeđe boje, rahle

Sl. 1 Nasip tumula 2 sa zapunom grobne komore, stupovima ograde i recentnim ukopima (snimio: J. Diklić).

Fig. 1 Mound of tumulus 2 with grave chamber backfill, fence posts and recent pits (photo: J. Diklić).

Sl. 2 Zapuna grobne komore T2/G1 (snimio: J. Diklić).

Fig. 2 Grave chamber backfill T2/G1 (photo: J. Diklić).

konzistencije, a prosječna dubina iznosila im je 40-70 cm, dok prosječna širina tj. promjer stupova iznosi 18-25 cm. Stupovi se nalaze na međusobnoj udaljenosti od 10 do 20 cm. Ispod humusnog sloja nalazi se nasip tumula SJ 404 koji je tamnosmeđe

boje i u koji je ukopana grobna komora. Na nekoliko mjesta otkriveni su i recentni ukopi koji pripadaju razdoblju Drugoga svjetskoga rata (sl. 5).

Grobna komora pravilnoga kvadratnog tlocrta nalazi se

Sl. 3 Razina pojavljivanja nalaza u grobnoj komori T2/G1 (snimio: J. Diklić).

Fig. 3 Layer of first findings in chamber T2/G1 (photo: J. Diklić).

Sl. 4 Ostaci paljevine lomače s priložima (snimio: J. Diklić).

Fig. 4 Pyre remains with goods (photo: J. Diklić).

Sl. 5 Tumul 2 s ostacima grobne arhitekture (snimio: J. Diklić).

Fig. 5 Remains of grave architecture in Tumulus 2 (photo: J. Diklić).

u središtu tumula na udaljenosti od 5 metara od konstrukcije ograde tumula. Grobna komora T2/G1 je dimenzija 3,10 x 3,10 metara te je na površini bila zapunjena lesom (sl. 2). U sjevernome djelu komore na tri mjesta nalazili su se recentni ukopi

iz Drugoga svjetskoga rata. Kvadratnom ukopu (T2/G1) prvo je ispražnjena sjeverna polovica do razine pojavljivanja nalaza na relativnoj dubini 90-100 cm (sl. 3). Zapunu je u najvećem dijelu predstavljao les bez ikakvih nalaza. Ispod ove zapune nala-

zila se zapuna tamnosmeđe boje SJ 424 i u njoj su pronađeni ulomci keramike ukrašeni kositrenim aplikama.

Grobna komora donjim dijelom ukopana je u les, pri čemu su rubovi grobne komore od nabijenog tvrdog lesa te se jasno vide tragovi drvenih greda kojima je unutrašnjost grobne komore bila odvojena od vanjskih rubova ukopa. Na dnu grobne komore (sl. 4) pronađeni su brojni grobni prilozi poput keramičkih posuda ukrašenih s kositrenim lamelama, zatim dva keramička pršljena, sitni ulomci bronce (dijelovi nošnje), staklene perle s tri izbočenja i zlatne obručaste perle. U središnjem dijelu dna grobne komore nalazio se sloj s velikom količinom spaljenih kostiju i garom SJ 441 u sastavu kojeg je i pronađena većina brončanih predmeta, staklenih perli i zlatnih karičica, zbog čega se pretpostavlja kako su to spaljeni ostaci pokojnika i lomače koji su preneseni sa spališta te položeni na dno groba.

Na prostoru izvan tumula prema jugu i zapadu pronađeno je još nekoliko arheoloških struktura. Izdvajaju se ravni paljevinski grob daljske grupe (grob 101) te tri rimska paljevinska groba (grobovi 98, 99 i 100). Od ostalih arheoloških struktura koje su pronađene južno od tumula T2, izdvaja se sustav kanala koji su mogli predstavljati ograde oko grobova i grobnih mjesta ili su dio neke konstrukcije koja se u ranijem ili kasnijem rimskom periodu nalazila na ovom području.

Prapovijesni grobovi

U arheološkim istraživanjima nalazišta Sredno u 2015. godini otkriven je jedan prapovijesni paljevinski grob u sondi 18 (grob 101). Na osnovi pronađenih nalaza, grob se može pripisati daljskoj grupi s početka starijega željeznoga doba. Grobna raka je kvadratnog obrisa i zaobljenih rubova te dimenzija 1,20 x 0,90 metara (sl. 6). Grob je presječen rimskom jamom SJ 425/426 kao i rimskim grobom 99. Zapuna groba bila je

tamnosomeđe boje, a u grobu su pronađeni velika žara sa zdjelom koja je služila kao poklopac, zatim kantaros i zdjela te brončana fibula koja se nalazila u nakupini paljevine na dnu groba (sl. 6).

Rimsko razdoblje

Južno od tumula T2 pronađena su i tri rimska paljevinska groba te nekoliko arheoloških struktura koje se na osnovi nalaza pronađenih u njima mogu datirati u rimski period. Po količini i kvaliteti pronađenih predmeta ističe se grob 100 (sl. 7). Riječ je o grobu pravilnoga četvrtastog oblika te zaobljenih rubova. Grobna zapuna bila je tamnosive boje s puno gara i pepela te spaljenim kostima. Grob je ukopan u les, orijentiran je u smjeru sjever-jug te je dimenzija 1,10 x 0,55 metara. Od priloga koji su položeni u sloj gara i pepela izdvajaju se keramička svjetiljka, novac, udica, keramička perla, ulomci staklene posude te željezni predmet. U grobu 98, koji je manjih dimenzija (1,05 x 0,60) pronađena je koljenasta fibula. U svom sjevernom dijelu grob je presjekao SJ 437/438. Južno od tumula T2 pronađeni su i ukopi kanala koji su mogli predstavljati ograde oko grobova i grobnih mjesta ili su dio neke druge konstrukcije. To se odnosi i na veliki objekt SJ 437/438 u zapuni kojega su, uz rimske nalaze (keramika, željezni bodež), pronađeni i ulomci keramike daljske grupe iz vjerojatno uništenoga groba.

Ovogodišnje istraživanje nastavilo je potvrđivati kako je Batina sa svojim lokalitetima Sredno i Gradac iznimno arheološko nalazište koje pruža vrijedne podatke o životu jedne vrlo bogate populacije na kraju kasnoga brončanog i početku starijega željeznoga doba. Isto tako, otkriće rimskih paljevinskih grobova svjedoči o životu u i oko utvrde, čime su prikupljene vrijedne spoznaje o baranjskome dijelu limesa.

Sl. 6 Grob 101 (snimio: J. Diklić).

Fig. 6 Grave 101 (photo: J. Diklić).

Sl. 7 Grob 100 (snimio: J. Diklić).

Fig. 7 Grave 100 (photo: J. Diklić).

Literatura

- Bojčić, Z., Dizdar, M., Hršak, T., Leleković, T. 2009, Terenski pregled područja Batine, *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. V, Zagreb, 125–129.
- Bojčić, Z., Dizdar, M., Hršak, T., Vukmanić, I., Dujmić, D., Leleković, T. 2010, Terenski pregled područja između Batine i Suze, *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. VI, Zagreb, 80–87.
- Bojčić, Z., Dizdar, M., Hršak, T., Leleković, T. 2011, Rezultati probnih istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2010. godine, *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. VII, Zagreb, 13–19.
- Hršak, T., Leleković, T., Dizdar, M. 2013, Rezultati istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2012. godine, *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. IX, Zagreb, 12–19.
- Hršak, T., Leleković, T., Dizdar, M. 2014, Rezultati istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2013. godine, *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. X, Zagreb, 14–20.
- Hršak, T., Leleković, T., Dizdar, M. 2015, Rezultati istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2014. godine, *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. XI, Zagreb, 18–22.

Summary

Within Baranja's Archaeological Heritage project, research continued on the Batina – Sredno site concentrating on tumulus 2 and the area around it. The research area was in the northern part of Sredno position, near the settlement on Gradac, that is, west of tumulus 1, explored in 2012 and 2014.

A square-shaped grave pit was found in the middle of tumulus 2 with some remains of wooden grave architecture. At the bottom of the grave chamber (fig. 4), there were numerous grave goods, such as, ceramic vessels decorated with tin slats, two ceramic spindle whorls, small bronze fragments (clothing parts), glass beads with three protrusions and golden ring-shaped beads.

The findings suggest the burial of a distinguished woman in the late 8th c. BC. There was a fence along the edge of the tumulus, of which a series of postholes remains. South of the tumulus, a prehistoric cremation grave was found, along with three Roman cremation graves. Roman cremation grave 100 stands out in terms of the quality and quantity of findings (fig. 7), which include ceramic lamp, coin, hook, ceramic beads, fragments of a glass bowl and an object made of iron. In grave 98 a knee fibula was found. The results of the research conducted so far have confirmed Batina as an exceptional archaeological site that keeps offering valuable information about the end of the Late Bronze and beginning of the Early Iron Age, as well as insight into the life along the Limes in Antiquity.